

Selmezbányai Hetilap

TÁRSADALMI HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 74/III. sz. a hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyedévre 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Közegészségügyi állapotaink.

Az emberi egészség négy föltétele: a jó levegő, jó víz, jó élelem és jó lakás. Nem állhatjuk meg, hogy hozzá ne szőljunk, miként vagyunk itt Selmezen az egészség ama négy föltételével.

A jó levegőnek nem volnánk hijjával; körülveszi az a várost, fölötte lebeg; még azt is megengedjük, hogy a városban is akad tiszta, jó levegő helyütt, de sok tekintetben másként is lehetne, mit a felmerülő, panaszok is bizonyítanak. A tiszta levegő főkélléke, hogy pormentes legyen s a csatornákból elszabaduló miazmás kipárolgások távol tartassanak föle. Beismerjük, hogy nincs oly város, melynek utcáin ne volna por, de ezt a lehető minimumra szorítani a hatósági intézkedések feladata. Nézzük, megfelelnek-e ezek városunkban a czélnak? Látjuk az utcáseprő had működését már távolról a felkavargó porfellegekben, melyek széjjel terjedve, az ott való közlekedést nemesak igen kellemet-

lenné, de nagy fokban veszélyessé teszik az egészségre nézve. Kellő loesolás által segíteni lehetne a bajon. De van annak folytatása is. A felhalmozott por- és szemétdombok utszéli díszként órákon át elállanak ott, s míg a szekér jön, mely azt el-fuvarozza, addig e díszes halmok némelyikének már nyoma sincs, némelyike meg felényire apadt, mert a szél széjjel hordta megint minden irányban. Hogy ily állapot épen nem kedvező közegészségügyi viszonyainkra, az nyilvánvaló.

Lássuk most, mint vagyunk a csatornázással?!

A főutcáktól messzebb eső sikátorokban akárhol láthatunk pocsolyákat, melyeket valami sötét, feketés színű, orrcsavarító büzt terjesztő folyadék képez. Az egyes házakból ugyanis mindenféle folyékony dolgot, rendes csatorna hijján, egész fesztelenséggel az utcára öntenek; de magában a szorosan vett belvárosban, a főút közvetlen szomszédságában is láthatunk ily épületes dolgokat. Hogy többet ne említsünk,

ki ne lépne bizonyos underodó borzadálylyal arra a keskeny utcáikába, mely a „Városi Vigadó“ alatt a korcsolyatérre s folytatólag a tüzoltó gyakorló térre és a Fizély kertbe vezet? A Vigadó mögött pesztilenciális büzők árának abból a patakából, melyben föllebb szennyes ruhát paskoló némberek az arra járó ruháit összefecscentik. Nem volna-e kívánatos, sőt nagyon szükséges e patakot beboltoztatni, mi által amaz ut, s az említett terek hozzáférhetősége is tetemesen nyerne?!

A lakásokról nem is szölünk, csak azt emlíjük, hogy némelyik valóságos járványfészkeknek is beillenék, eltekintve némely háznak oly rozzant állapotától, hogy a benne lakás életveszélylyel jár. Az illetékes hatóság koronként kis szemleutat tehetne. Kezeskedünk érte, hogy sok helyütt találna kifogásolni valót.

Áttérünk most arra, a mit aránylag legdrágábban fizetünk s igen rossz minőségben kapunk, az élelmi czikkekre.

Nem alap nélkül mondja egy hires

Tárcza.

»Imádkoztatok a szegény bünös lelkeért.«

Mint minden vidéki városban, úgy S. en is, esti kilencz óra felé már többnyire esendések az utcák; és mintha a természet méla merengéssel borongana a vidéken, melyet az alkonyi párázat lehelletkönyű fátyola takar.

A várost körülvevő heglánczolat kimagaslóbb csucsai a homályban elmosódó körvonalaikkal úgy tünnek fel, mint a messze mult idők szellemei, melyek tünődve tekintenek le a jelen nemzedékre; melyik jobb?! melyik derekabb?!

Visszaálmodják a multnak szilaj szenvedélyét, mely ölni tudott, de szeretni is véghetetlenül, s hozzávetik a jelenkor bábait, kik tudják ugyan még csodálni elődeik elemi erővel kitörő érzelmeit; de czekek megérteni gyöngé már a szívük, gyöngék az idegeik.

S azok a sziklaormos hegyek mintha szomorun tekintenének le azért a völgybe; gyöngéd fuvallat legyint felölük; talán az ő sóhajuk az; sohaj a multból, mely átlebbent a jelenbe, s tovább lebeg halkán évszázadokon át, s a kit fuvalma ér, az elfeledi a jelent és lelke elszál letünt világok képzelet alkotta alakjai közé.

S az árny egyre terjed; az óra kilenczet üt; csak mintegy félálomban halljuk, mert a esendes alkonyon elábrándoztunk. De mi ez? Ringó, bús bongással kondul meg egy harang; mintha onnét felülről a levegőből jönne az a fájdalmas, panaszos, siró érezhang. S oly különös, megkapó hatással van a kedélyre. Az ember önkénytelenül elkomolyodik; szívét valami ünnepélyes áhitat fogja el; vajjon mit jelenthet ez a késő estéli harangszó? És soha, soha máskor meg nem szölal ez a harang. Meghallgatjuk végig panaszát; az utolsó hang is elrezzent már, és keblünkben sohaj tör elő; mi idézte ezt elő?! Talán a multnak szelleme legyintett meg, s egy pillanat alatt tengernyi szerelemről, tengernyi fájdalomról beszélt nekünk a szellő suttogásával, amaz esteli harangszó bús kongásával.

*

Régen volt az már; nagyon régen; mert hiszen úgy-e, manapság két-háromszáz esztendőskére már azt mondjuk, sok idő?! Tehát régen volt az, midőn S. városát jobbára bányász népség lakta. Európa összes nemzetsége volt itt képviselve; a nyugalmas német, a furfangos cseh, a hevesvérű olasz. El voltak mintegy zárva a vilagtól a magas hegyek, a rengeteg erdősek által. Nem igen tudtak a világról, s a világ meg ő róluk. Elszigetelt kis viágot képeztek maguk is; gondjuk, tevékenységük csak kis térre

szorított. De az a kis tér mennyi ármánynak, mennyi érzelemnek, mily fékezellen szenvedélyeknek volt tanuja!

A szabad természet érvényesítette őseréjét, még az emberi szivekben is; s a mi ezekben termett, az a valódiságában tört elő.

A természet vad fiának szerelme, haragja gyűlölete nem eltakart, gyöngé mécsfény, de fellobogó láng, mely ellenállhatlan erővel gyújt, s melyben megismerjük a maga eredetiségében, hogy az ember? lelke maga a menyország vagy a pokol.

Menyorságnak hitte János is, a gazdag Werderné deli fia. Hogy-ne? Hiszen szerette a szép Annát, a mint széltiben nevezték a mogorva szénégetőnek szőke lánykáját; s ez viszont hogy ne szerette volna Jánost, a magas, karesu, fekete haju ifjut, a ki hozzá egyike volt a leg-gazdagabbaknak az egész környéken?

Igaz, az özvegy Werdernének sok könnyébe került fiának e szerelme.

„Látod fiam!“ szöl hozzá nem egyszer „Nem neked való az a leány! Azt sem tudjuk honnét került ide; az öreg mindég oly mogorva, oly zárkózott; szeme pillantása oly sötét, mintha valami gyilkosság terhelné a lelkét; s a leány? Nem veszed észre, hogy jobban örül annak a szalagnak, annak a csecebecsének, mit neki hozasz, mint a te látásodnak?! Nem olyan ő,

német orvos „Was der Mensch isst, das ist er“ (Az em ember az, a mit eszik).

Senki sem fogja tagadhatni, mily rendkívüli, lényeges befolyást gyakorol az élelmezés a testi szervezetre. Igen természetes, ha az élelemmel kártékony anyagok jutnak a testbe, e kártékony anyagok hatása nem marad el. És, kérdezzük, nincs-e majd minden élelmi cikkünk meghamisítva? A liszt, a szegény néposztály e kiváló majdnem kizárólagos élelmi szere, nem tartalmaz-e nagy mérvben oly anyagokat, melyek nemcsak hogy nem láttak soha buzát vagy rozst, sőt közvetlenül károsan hatnak a szervezetre? Így pl, a barit a kréta stb; nézzük csak az itteni szegény népet, a bányamunkásokat, nem élő bizonyosságai-e annak, hogy az élelemmel mérget is vesz be testük?! Így vagyunk a kávéval, a fűszerekkel, a zsirral, a vajjal; sőt, mint értesültünk, kivált a szombati hetivásárokon oly hús is került eladásra, mely — gyöngéd kifejezéssel élünk — már nem volt egészen friss. Hogy mily rossz a tej, s hányféleképp hamisítják azt, arról általános a panasz, s hogy e téren mily üdvös hatással van a sűrű, lelkiismeretes ellenőrzés, arról meggyőződünk, midőn Vörös Ferencz, városi aljegyző, mint alkapitány-helyettes, Fodor állatorvos kíséretében minden reggel tejszemlére ment. Mikor ez abbamaradt, megint szabadoknak érezték magukat a tejárusok, s újra megkezdték lelkiismeretlen kezelésüket. A bor, sör és más szeszes italokról meg már éppen nem is akarunk említést tenni.

Nem hivatjuk fel elég sürgetőn illetékes közegeink figyelmét élelmi szereink szorgos és beható ellenőrzésére, mert hogy e tekintetben nem vagyunk a legjobban, arról tanuskodik a megdőbbentőn emelkedett halálozási százalék.

Ehhez végül hozzájárul azon valóságos mizéria, melyet a jó egészséges ivóvíz hiá-

nya okoz. Mikor lesz már egyszer vízvezetékünk? Mikor szünik meg ez a rettenetesnek mondható állapot, hogy jó ivóvizet alig tud az ember kapni.

Ez ügyben mielőbb intézkedni, tenni kell!!

Óhajtjuk embertársaink élete, egészsége érdekében, hogy szavunk ne legyen elhangzó szó a pusztában.

Ujdonságok.

A király születés napját, mint minden évben, úgy ez idén is díszesen megünnepelte városunk. A mellett el nem mulaszthatjuk legalább egy rövid pillantást vetni a mult időkre, a bánya grófság fényes idejére, midőn még pallos joggal felruházott bányatörvényszék ítelt a 7 bányaváros ügyében; mily ragyogó lehetett akkor az uralkodó születés napjának megünneplése. Tudjuk, mily ragaszkodó híve volt mindig a 7 bányaváros a trónnak, s ezen mintegy vérré vált, átöröklött lojalitás kifejezést talált és talál a király születésnapjának megünneplésében. Folyó hó 18-án is, már reggel harsant meg a bányász-zenekar zenéje, mely lobogók alatt levonult a kamaraházig, bevándorló a templomhoz vonulást. A bányahivatalnokok testülete megjelent Hüttl, minisz. tanácsos és bányaaigazgatónál. Reggeli 8 és $\frac{3}{4}$ órákor a városi tisztviselők, a magyar díszruhába öltözött Szitnyai József polgármester vezérlete alatt, elül díszben a városi hajduk, levonultak a kamaraházhoz, hol a v. tisztviselői kart Hüttl, minisz. tanácsos, szinte magyar díszben, fogadta. A menet azután, zeneszóval, s a régi. II. József idejéből származó bányász-zászló és a két arany bányászjelvény (törő és kalapács) elülvitele mellett a Nagy-Boldogasszony templomba vonult, s ott elül a főntartott helyeken jobbról a kamaraházi, balfelől a városi urak foglaltak helyet, a középső szabad folyosót a bányász-zászló a jelvényekkel, s a régi modorú, piros magyar nadrágos fehér zubbonyos, zöld bányász-sipkás díszbányászok foglalták el, kik a zászló és jelvények díszőségét, kíséretét képezik. Podhragyi prépost-plébános fényes segédlettel pontifikált a nagy misén, melyhez a kóruson Horák 4-ik miséjét adták elő Cziczka Sándor, karnagy vezetése alatt. A zenei nagymise egyik legszebb részlete az offerorium, hol a fuvola szólót Vodraska Béla, ismert jeles zenészünk játszotta. A nagy mise után a

tisztviselők, ugyanazon sorrendben, a bányászok sorfala és zeneszó mellett a kamaraház elé mentek, hol azután az ünnepélynek, mondhatni, legimpozansabb jelenete folyt le: a bányászok elvonulása. A kamaraház bejáratával szemben a bányász-zászló a két jelvényrel, mögötte a zenekar foglalt helyet s most, az induló lelkes ütemei szerint elvonultak az egyes bányatelepek, a kohó a zúzóművek munkásai, vezetettve bányász-díszbe öltözött, aranymarkolatu kivont karddal tisztelgő bányásztisztviselők által, minden csapat külön lobogója alatt, összesen mintegy kétezeren. Az elvonulás bevégeztével a bányász-zászlót és jelvényeket a díszkiséret levitte a kamaraházba, hol őriztetni szokott, a zenekar felvonult a Szt.-Háromság tere, hol a közönség mulattatására még néhány darabot játszott; azután a bányászok elvonultak, a közönség széteszlott, nem egy emberben azon benyomást hagyván, hogy nemcsak az a derék vitéz, ki a nyílt téren, nyílt ellenséggel áll szemben, de az is, ki a földmélyében teljesíti kötelességét mint hű alattvaló és honpolgár.

— **Személyi hírek.** Péch Antal nyug. minisz. tanácsos, volt országgyűlési képviselőnkön, mint értesülünk, dr. Tóth Imre bány. ker. főorvos, dr. Faller Gusztáv szélaknai bány. ker. orvos segédlete mellett műtétet végzett, a mely mint nagy örömmünkre halljuk, teljesen sikerült s a betegnek már eddig is nagy enyhülést eredményezett. — Szitnyai József polgármester Budapestre utazott több hivatalos ügyben teendő intézkedés czéljából. Mint halljuk már e hó 22-én ismét visszaérkezik. — Heyder Antal királyi járásbíró 6 heti szabadságra ment s helyette a hivatal vezetését Dessewffy Aurél kir. albiró vette át. — Füstös Béla k. mérnök, az aknaszlatinai és Hegedűs Pál segédmérnök, a rónaszéki só-bányahivatalhoz ellenőrökké; Ürmössy Kálmán mérnök főmérnöké; Orosz János segédmérnök mérnöké; Farbak Gyula okleveles fémkohász, volt bányászati és erdészeti akadémiai tanársegéd kohó segédmérnöké; Ebergényi Kálmán, Pelachy Ferencz és Szellemy László kir. mérnökökké; Melis István és Burdát Lajos akadémiai tanársegédeket valamint Ludvig József társulati bányamérnököt selmeczi bányaaigazgatósági kerületébe kir. segédmérnöké neveztetett ki.

— **A f. évi szeptember 15., 16. és 17-én Vajda-Hunyadon tartandó „Orsz. Magyar Bány. és Koh. Egyesület” közgyűléséhez városunk képviselőjében Szitnyai József polgármester és Wan-**

mint a milyent menyemül kívánnék; meglásd, fiam, ez a szerelem még a te, még mindkettőnk szerencsétlensége lesz!”

— Ugyan édes anyám! Hogy gondolhat ilyet?! Nézze csak jól meg az Annát! Oly szép, mint valami angyal! Lehet-e az rossz?! És azután, mit bánom én, akárhonnét kerültek ide; én szeretem azt a leányt; vagy az lesz az én feleségem, vagy soha senki! —

Ilyenkor azután János, mintha mintegy meg akarna győződni saját szavainak igaz voltáról, fölkereste Annát, ott, az erdő szélén meghúzódó kis, alacsony házban, azután kiültek ketten a kerti lugasba; s akkor elveszett a világ Jánosra nézve, csak a szép Anna kökény szemibe nézett mindig, s ott kiolvasni vélte boldogságát, most is ott találjuk őt; egymás mellett ülnek; János karja átfonja a leány derekát, ajka édes szavakat suttog neki, de a leány úgy látszik, kissé szórakozott ma; néha el-elmereng a távolba, néha meg olyan különös, kérdő oldalpillantást vet Jánosra.

Egyszer csak odafordul Jánoshoz „Mondjad csak, János, mit tevő lennél, ha engem hűtlenségen kapnál?”

— Ugyan, édes Annám, hony tudsz ily furcsa kérdést intézni hozzám?! Hagyjuk az ilyen tárgyat. Hát nem szeretsz? Hogy tudsz ilyenre

gondolni?! Lásd, nekem még álmomban sem jutna az ilyesmi eszembe! —

„No de mégis; én kíváncsi vagyok rá! Meglátom feleletedből, mennyire szeretsz.”

— Tehát komolyan tudni akarod?! Nem, nem lehet, hogy ilyenre gondolj! —

„No de mégis! Én tudni akarom!” Felel a lány, míg ajka körül valami kemény vonás tűnik fel s múlik hirtelen, mint a villám a messze felhőkből.

— Ha hűtlen tudnál lenni hozzám, megölnélek! — Suttogja inkább, mint mondja az ifjú, kinek testén már a pusztá gondolatra is ideges borzongás remegett végig.

Az alkonyuló napnak a lugas lombozatáról visszavert fénye volt-e csak, de mintha a szép leány arca e szavaknál kissé elhalványult volna. János nem vette észre, mert Anna egy nyíló rózsabimbó fölé hajolt, melyet hanyagul ölében tartott.

És különös, mintha ez a kérdés, s ez a felelet hideg fuvallatként érintette volna a két szerelmezt.

Mikor elváltak, János nem találta Anna csókját oly természetesen odaadónak mint egyébkor. Megmagyarázhatlan, sejtelemszerű, kellemetlen érzés vett erőt rajta, melytől még éjjel, nyughelyén sem tudott megszabadulni. Végre is erőt vett magán; gyerekség! Hiszen Anna szereti őt,

miért aggasztaná magát mindenféle rémlátományokkal? De eltökélte, hogy az esküvő napját siettetni fogja.

*

Mi lehet az?! A munkások, a hol észrevétlenül tehetik, összedugják fejüket, s élénk taglejtésekkel suttognak. Miről? Kitudja? Csak midőn János közeledik feléjük, hallgatnak el hirtelen s folytatják munkájukat; de egyik-másik lopva mintha szánakozó pillantást vetne Jánosra. S így van az egy idő óta mindenütt, hol János megfordul.

Végre is észreveszi a fiatal ember, társainak e különös magaviseletét; egy-egy szó véletlenül elhat hozzá, a gyanunak iszonyú kétségét támasztva szívében. De minden kérdezősködése hasztalan. A megszólított láthatólag zavarba jön, és semmitmondó, kitérő feleleteket ad.

S az esküvő napja közeledik.

János kis kertjében éppen csokorra köti a kiválogatott virágokat, hogy meglepje vele Annát, ma szabadsága van. Anna nem is tudja. Hogy fog örülni ha egyszer csak beállít hozzá, s azt mondja neki: ma a tied vagyok.

De mit ólalkodik az az ember itt a kert körül?!

Hiszen annak ma, most a munkában kellene lennie?

kovits Lajos tb. városi tanácsos és takarékpénztári igazgató küldetett ki.

— **Az öreg Klement**, a Népbank régi idők óta alkalmazott hű öreg szolgálója meghalt s e hó 17-én temették el. A hol komoly arzával, hivatásának fontosságáról megtelt öntudatos, sokszor vészjtjósó fellépésével megjelent. már tudták az emberek, hogy valami veszedelmes váltóügy vár gyors rendezésre. — Vele városunk egyik tipikus alakja szállt sírba.

— **Tóba ugrott.** Tollinger Ignác bányamunkás összekapott életépárjával s annyira elkecsereedett, hogy a Klingertároi tóban akarta megelni halálát. E végből bele is ugrott a tóba, de szerencsére a másik parton álldogált Laczkó János, ki gyorsan utána ugrott és szerencsésen kimentette az öngyilkosjelöltöt. Laczkó János, ezen tetteért hatóságilag megjutalmazva nem lett, hanem a megmentett Tollinger 1 frtot adott neki és 1 frtot ígért neki a következő fizetés alkalmára. — Más helyeken az ily önfeláldozó derék cselekményt hatóságilag szokták megjutalmazni s nem engedik a dolgot barátságos egyezség tárgyává tenni.

— **A steffultói tekéző egyesület** e hó 18-án vasárnap tartotta meg évi díjkezesi vigalmát, mely kitűnően sikerült. A tánc hajnalig tartott Banók Feri zenéje mellett.

— **Két veszélyes utrész.** Már említettük egyszer, hogy a Felső-Rózsautczában a Schusztter-féle kert kerítése mellett és az Uj-utra vezető Fischer-féle ház mögött menő uton, a támfalak bedőlése következtében veszélyes gödrök támadtak. Miután még mai napig sem történt hatósági intézkedés, hogy ezen utrészek helyreállítsanak, még egyszer és ily formában utolszór figyelmeztetjük az illetékes köröket, hogy most már haladéktalanul intézkedjenek ez ügyben.

Különfélék.

— **Szt. István ünnepét** ép oly fényvel és pompával ünnepelték meg városunkban, mint felsőges uralkodónknak születésnapját. A nagybaldogasszony templomban ez alkalomból is fényes segédlettel Podhragyai Pál prépost-plébános pontifikált és a choruson felhangzott. Cziczka Sándor jeles karnagy vezetése alatt. Diabelli C dur miséje. A szép magyar egyházi szónoklatot Hidvéghy káplán tartotta. — A városi önk. tüzoltóság teljes díszben vonult ki Pauer János fő-

parancsnok vezénylete alatt. — Hodrusbányán s a teremtőtárnán is nagy fényvel lett az ünnep megtartva. Az ünnepélyes felvonulást vidám mulatság követte.

— **A lövöldéről.** A folyó hó 15-én végbe ment lövészetnél a díjakat a Scharf-féle alapívány szolgáltatta; összesen 703 lövés esett, ezek közül 548 köregység, 1 szög és 13 négyes. Az első díjat Seidel Ágoston, a második Ochtendung Ignác, a harmadikat Friebert Ferencz nyerte el. Mély lövést ejtettek még: Deutsch N. a körmezbányai lövészetéből, mint vendég, egy szeget, Krausz Géza 2, Friebert Ferencz 1, Dessewffy Aurél 2, Ochtendung Ignác 3 és Seidel Ágoston 2 négyest. E hó 18-án volt az Ollik-féle emléklövészet, melyen 688 lövés esett; ezek között 489 kör, 17 négyes. Az első díjat Seidel Ágoston nyerte el, a második Dessewffy Aurél, a harmadikat Pfeiffer Aladár. Négyeseket lőttek még, és pedig Seidel Ágoston 6-ot, Krausz Géza 2-öt, Friebert Ferencz 3-at, Dessewffy Aurél 1-et és Liszt Gusztáv 2-öt. Jövő vasárnap, augusztus 25-én Tóth Imre főorvos lesz a díjadó.

A Fizély-kert és fürdő. Nehány nappal ezelőtt alkalmunk volt a Fizély-kertben egy idegen úri emberrel beszélgetni, ki az ott ujonnan épült meleg kádfürdőt vette igénybe s egészen el volt ragadtatva annak kényelmes és czélszerű berendezésétől, csak azon csodálkozott, hogy nem talált ott több fürdő közönséget, és a vigadó alatti keskeny utcikát nem találta éppen nagyon csalogatónak. Ez alkalomból nem mulaszthatjuk el a Fizély-kerttel és az ottani fürdőkkel bővebben foglalkozni, mint oly tényezővel, mely városunk értéket nem csekély mérvben emeli. Gondoljunk csak visszafelé öt évvel; nem volt-e akkor általános a panasz, hogy városunkban nem áll egy valamire való fürdő sem a közönség rendelkezésére? A helyi lap is nem egyszer pengette a fürdőkérdést, de hiába; nem akadt vállalkozó, ki bele mert volna fogni. Vihnye és Szklenó volt a legközelebbi ilyenmű hely, melyet azonban csak a módosabbak látogathattak; a klingertároi tó uszodája primitív voltánál s távolságánál fogva majdnem kizárólag csak a diákok és bányamunkások kétséges értékű fürdőhelye volt. Ekkor ismert polgártársunk, Fizély Károly a tulajdonába átment volt Baumann-kertben nyári fürdőt létesített, kiváló gondot fordítván a kert szépítésére is, úgy, hogy az jelenleg városunk egyik legszebb üdülő helyei közé tartozik. Jobbról a bükkös erdő

kényelmes utáival; az egészséges fekvésű villával, mely sajnos, már két éve üresen áll, a szabad természetet varázsolja a városba, s fő előnye, hogy hamar és könnyen hozzáférhető; a kert többi részében is 600-nál több fácskát ültetett a költséget, fáradságot nem kimélő birtokos. Ha figyelemmel kísérjük, mint fejleszt, bővít Fizély Károly e közegészségügyi czélnak szolgáló birtokát, nem tudjuk arányba hozni a rá fordított költséget a közönség lanyha részvételével. Mert a nyári fürdő, hol eredetileg csak 1 kád állt rendelkezésre, jelenleg már négyet foglal magában, három kabinba a elosztva, maga a pavillon is dícséretére válik a kertnek. Ujabban uszodát is épített, mely a mihálytárnai patakból nyeri vizét, s melyben tavaly 20, ez idén már 24 gyermek nyert szabályszerű oktatást az úszásban. Jövőre, mint értesülünk, az uszodának szánt víz szűrő készülékben fog átmenni. De polgártársunk még tovább is gondolt, s tekintettel arra, hogy városunkban nincs alkalmas fürdő, melyet télen is használni lehetne, fölépítette az új fürdőházat, mely a legkényesebb igényeknek is megfelel. A belépőt télen fűthető, csinnal, czélszerűen butorozott váró terem fogadja, hol később napilap is megrövidíti a netaláni várakozás perezeit; ezen váróteremből egy másik kisebb elő szobába lép a vendég, hol a falon levő s folyton csörgedező vízvezeték jó ivóvizet szolgáltat; a leghátulsó kabin előtt még egy előszoba van; a víztartó medence és katlan akként van szerkesztve, hogy a kádakba elfolyó víz azonnal frissel pótoltatik, s a katlanban a kellő hőfokra emeltetik. A vizet a kertben fakadó forrás szolgáltatja. A négy fürdő kád három kabinba van elosztva, melyek tiszták, világosak, jól szellőzöttek, s hol nyughely jó derékaljjal is szolgál a fürdőző kényelmére. A két személynek is elég tágas, lépcsővel ellátott kádat foglaló falkabin sajtolt kő agyag mozaikkal van kirakva, mely a használatba vett zuhany vizét felfogja és kissé lejtős síkján levezeti. Meg kell itt jegyeznünk, hogy a 10 krajezárnai áremelés a nyári fürdővel szemben eléggé indokolt már a kádak jóval nagyobb úrtartalmánál fogva is, mi mellett ezen 40 krajezárnai fürdődíj nem személy után fizetendő, hanem egyegy kád után, melyet több családtag is vehet igénybe egy időben, a nélkül, hogy az egynél több személy után pótlékot kelljen fizetni. Említjük még, hogy e fürdő a nap bármely szakában, még az esteli órákban is igénybe vehető, s derék építője megérdemelné, hogy a ráfordított tetemes

Végre is az a férfi bátorságot vesz, s bekerül a kertbe János elé, ki csodálkozva néz reá, mert az az ember izgatott, zavart, szólni akar, s nem tudja, hogyan kezdje.

„Nos, mi baj, Ferencz!” szólítja meg őt János „Miért nincs munkában?”

— Majd azt is elmondom; de előbb mást. Tudja, emlékszik, midőn a bányában akkor megmentette életemet?

Oh, azóta lesem az alkalmat, hogy azt meg szolgálhassam.

De nem lehet! Legalább bajtól, szegénytől akarom megmenteni.

„Engem?!” Hogyan?!

— Ismeri azt az idegen ficzkót, valami talián, aki egy idő óta beállt bányamunkásnak? Senki sem akarja hinni, hogy valóban az. — Meglestük; összeálltunk heten, s felváltva figyelünk rá. —

„Nos, és.”

— Most már bizonyos; saját szememmel láttam; ez a talián — a szép Anna szeretője! —

Mint a sebzett párduez bősztül fel e gyilkoló szóra János, mellen ragadja a szót, s rekedt hangokon tör ki belőle az örületes indulat. „Mit mondtál?! Mit mondtál?!” S a mellett rázza azt a férfit, mint szélvész a fát.

Az igazat, uram! Jöjjön, győződjék meg! — És rohan a két férfi, mint a fergeteg.

János elül, hajadon fővel, zilált hajjal, vérben forgó szemmel; utána a munkás, meg-megrázkódva, mintha sejtene, hogy valami borzasztó fog történni, melyet most már meg nem akadályozhat.

Mert mi tartja föl a bérczokról lezuhogó, duzzadt vizárt? mi tartja föl a lecsapó villámot? Ki gátolja rohanásában a bősztül bölényt?!

Nem tekintve se jobbra, se balra, csak amaz erdőszéli ház felé sietnek.

Ott közel megragadja a rohanó Jánost követője.

— Csak lassan, mert észrevesznek! —

„Igaz!” Suttogja kétségbeesetten keserű mosolylyal János; „A kigyót észszva kell megközelíteni!”

És megközelíti!

Éjfél borul reá!

Anna, az ő jegyese, ott van a talián ölében; karjaik összefonódnak, ajkaik egymáson égnek.

„Hah! Nyomorult!” — S markolatig belemerül János kése a hüllen leány szívébe. —

*

Szól a lélekharang! Egy szegény bűnöst vesztőhelyre visznek; mellette a pap a kis feszülettel; csendes néptömeg kíséri; csendes néptömeg állja körül a kimagasló dombon sötéllő bitófát. Seholy erősebb hang, csak néha-néha elhaló moraj; min-

den arczon résztvevő szájalom, minden szemben köny, mintha nem is bűnöst vinnének oda, hanem vértanút.

Az elítelt letérdepel, halk imát rebegnek ajkai. A hohér közelit. Még ennek a vasszívű embernek a szeme is, mintha visszafojtott könyttől csillogna.

A pap felemeli a feszületet: „Imádkozzatok a szegény bűnös lelkeért!”

A nép térdre borul, s az ezernyi tömeg ajkáról felrebegő imát az esti szél szárnyára veszi. Az óra kilenczet üt.

Az elítelt kiszendvedt.

A bitófa aljáról elalélt asszonyt visznek el. Az Werderné, s az ott főnt, a fia volt János.

*

Nemsokára rá új harangot húztak a toronyba. Werderné vette, fia emlékének szentelte.

S esti kilencz órakor, midőn már minden elcsendesül, midőn a szegény, szerencsétlen János kiszendvedt, megszólal az a harang, panaszosan, fájdalmasan, hogy az embert önkénytelenül áhitat fogja el. Kondul, s mi elkomolyodva hallgatjuk; mintha azt mondaná nekünk: „Imádkozzatok a szegény bűnös lelkeért!”

Abai Ottó.

költséget közönségünk sűrűbb pártolás által legalább némileg megterítene; hiszen e fürdő által közönségünk egy régi óhaja teljesült.

Rendőri hírek.

Az apáca zárda három nap alatti kilakoltatását a belügyministerium elrendelte, nem kis gondot okozva ez által az ottani boltokat bérben bíró üzletembereknek.

Szerencsétlenség. Lupták Imre zsigmond-aknai esillér lent a bányában dolgozott s e közben fejét az akna rácszatán átdugva, a többiek figyelmeztetése daczára is, az aknába nézett. Szerencsétlenségére ép egy kosár szállított nagy sebességgel le, mely Lupták Imre fejét leszorította s őt igen súlyosan megsebesítette. A kórházba szállították, a hol élet-halál között forog.

Őrüлт nőt tartanak fogva már hetek óta, majd a városházi börtönben, majd a városi kórházban, s miután innét már több ízben szökési kísérleteket tett, elhelyezték az ó-vár legelső tornyszobájában. A szerencsétlen teremtés magaviselete már több ízben esalt oda suhanczokat, kik az örüлт nőt bántalmazták, miért rendőrileg meg is lettek már fenylve. Hatóságunk már elején lépéseket tett e nőnek állami tébolydában való elhelyezése tárgyában, azonban a belügyministeriumtól e napokban az a kategorikus válasz érkezett le, hogy az illető nő az állami tébolydába be nem fogadható, mert nincs hely. Mivel e nő az ó-vár környékbeli lakóknak közmegebotránkozttatásra szolgáltatást okot, s elvégre is ügyében dönteni kell, Szitnyai József, polgármester, ki jelenleg más ügyben Budapestre utazott, magával vitte az örüлт J. Bertára vonatkozó ügyiratokat is, és személyesen fog eljárni a belügyministeriumnál, hogy a nevezett nő állami tébolydában elhelyeztessék. Megjegyezzük még, hogy a szerencsétlen örüлт orvosi felügyelet alatt van.

Leégett cigánykulipintyó. Ehó 17-én nem tudni mi okból, kigyulladt a Sztankay-féle malom mellett tanyázó és a Hell-féle ház mellett dolgozó cigányok kolibája. Ha gyorsan észre nem veszik s a tűz lánggá nővi ki magát, nagyobb bajt okozhatott volna. Így csak az a következménye volt, hogy a cigányokat a marhavásártérre szorították, hol új kulipintyot építenek maguknak.

Diófák ez idén oly bő termést szolgáltatnak, a milyen emberemlékezet óta nem volt. A sűrűn gyümölcsessel megrakott ágak, nagy súlyukat el nem bírván, letörnek s a kisebb hevéházak fedeleiben már eddig is nagy kárt okoztak. Felhívjuk tehát a t. közönséget, hogy azokat alátámasztani saját érdekében el ne mulassza.

Utonálló milimárik. Nem mese, de való igaz! A kinek van elég bátorsága szembeszállni velök, ám kísérelje meg! Ott van a harezra kész csapat minden reggel korán a Takáts-féle üzlet előtt, s a sarokkővet elszánt magatartással állja körül. Jaj lenne a vakmerő halandónak, ki a szabad járdai közlekedés jogára hivatkozva, keresztül akarna törni zárt soraikon. Nincs az a kimerítő szótár, mely ama válogatott kifejezéseket tartalmazná, melyekkel e pergő nyelvű amazon had az őket bolygató járókelőt illetik, és, nem merjük kétségbe vonni, vajjon egy vagy más tejes kanna nem lépne-e közelebbi érintkezésbe az illetővel, ha erőszakosan akarna utat törni magának a fallanxon keresztül. Ilyenkor csak mély sohaj tör ki a közjük került szerencsétlen kebléből: „Oh hol vagy te rend fenntartó őr.”

Sötét dal egy még sötétebb falhoz.

Csendes kórház-utcza árnyékos oldalán
Huzódik sötétben egy fal az ut partján.
Fatörzsek, kavicsok, kövek garmadában
Út mentén hevernek rengeteg rakásban.
Az olasz signora a nagy falat méri,
Az ilyen munka már a garast megéri.

A fele egyenes, a másik meg görbe
Vigyázz te ott lakó, ne ess a gödörbe!
S ha majd a várt eső eljő — csak elvélve —
Munkások mehettek legelni a rétre. —
November végével tán kész lesz a dolog
Sárban és fagyban majd a téglá jobban fog.
Három esztendeje már, hogy e fal készül,
De ki is állja majd a vihart vitézül . . . —
Legfeljebb lepottyan — amint már megtette —
Az Isten éltesse, ki ezt így rendezte! —

Panama.

A „povalacs“.

(Povalacs, németül Herumsteher, magyar neve nincsen, mert ily foglalkozás nélküli foglalkozással magyar ember nem foglalkozik, — egy homo species Selmeziensis, ki a selmezbányai terasson nagyobb mennyiségben és ritka változatos példányokban fordul elő. — Egy povalacs tehát az épülő félben lévő volt Sommer-féle házzal szemben a terasson áll és a vaskerítésre támaszkodva ekként monologizál.)

„Szépen folyik a munka, dolgoznak is ám reggeltől estig rajta. Lám én ilyen nehéz dolog nélkül is megélek s csak azon bosszankodom, hogy nagyon nagy konkurencziám kezd lenni. A multkor is egy szemetes lánának az első emletről való lehozásáért már 10 krt ígértek, a midőn ott termett egyik kollégám és 5 krért hozta le, — majd megütött a guta mérgemben. — Az is rossz dolog, hogy az új pénzzel — az ördög bujt von belé, a ki kitalálta, — nem tudok még jól eligazodni. Nem régen egy ur a vasuti indóházhoz küldött s megkérdezte megelégszem-e 40 fillérral ez utért; én azon hiszemben, hogy 40 krtól van szó, megelégedve tettem meg az utat, s azután nagy felháborodásomra csak 20 krajczárt vagy mint most már úgyelek és tájékozva vagyok, 40 fillért kaptam. — E napokban megszólított az építkező ur, hogy miért nem megyek a háza építkezéséhez dolgozni, ott jócskán kereshetek s miért nem járulok hozzá munkámmal a ház mielőbbi

felépítéséhez. — Hát kérdem, én nem járulok hozzá? Hogyan?? kérdi viszont meghökkenve az ur. — Hát nem voltam, vagyok és leszek kiltartó fogyasztója a magazin áruinak?? S nem segítem így elő a házépítést?? Az ur kaczagva a faképnél hagyott, pedig igazam volt. No de ennek nagyobb bizonyításául én most azt az 5 krt is odaviszem, a mit egy cipő leporolásáért egy uracstól kaptam. (Ezzel elindul és a magazin miszlikus mélységeiben tűnik el, — helyét legott egy másik ily homo species Selmeziensis foglalja el.)

Végül mi részünkről megjegyezzük, hogy ezen „povalacs“ városunkban sokszor oly undorító példányokban fordul elő, hogy legalább a terasseről leendő kigyomlálása egy máknyit sem ártana.

Apró hirdetések.

Ezen hirdetési rovatban minden hirdetésért egy korona fizetendő és felvilágosítást ingyen ad a kiadóhivatal.

Egy zöld színű butorgarnitúra eladó.

Azonnali, készpénz melletti megvétellel kerestetik egy teljesen jó karban lévő, legalább négy szoba s hozzátartozókból álló ház, kerttel lehetőleg a belvárosban. Főkéllék, hogy száraz, egészséges lakhatás és víz legyen a házban.

6 szoba, konyha, éléskamra, kerthasználat, pincze, udvar stbből álló nagy lakás kiadó.

Egy jó házból való fiú tanonczul kerestetik egy czukrásüzletbe.

Egy kereskedői tanuló azonnal felvétetik egy jó forgalmu kereskedésben. Ugyanitt két jó hegedű és egy használt gyermekvas-ágy olcsón eladó.

50 drb. különleges, nemesfajú 2—4 éves rózsató eladó.

Egy gymnasiumi vagy lyceumi tanuló részére olcsó lakás kiadó.

Egy zongora 20 frton alul eladó.

Egy külön bejaratu butorozott szoba kiadó.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy a rózsautczába vezető lépcsők melletti Maruska-féle helyiségben lévő

szabóüzletemet,

egy minden tekintetben a modern igényeknek megfelelő szövetraktárral bővíttem ki.

A közelgő őszi saisonhoz különösen ajánlhatom kitünő, legdivatosabb szöveiteimet. — Mindennemű öltönyök s gyermekruhák olcsón s gyorsan készíttetnek.

A midőn még arról is bizvást kezeskedhetem, hogy úgy szabásom, mint a kivitel, a legujabb divatnak felel meg és munkáimat jutányos áron eszközölöm, egyuttal nagyrabecsült pártfogását kérem s maradok

Selmezbányán 1895. aug. havában.

kitünő tisztelettel

Suhaj Péter,
férfi-szabó.

Hirdetés.

Tisztelettel alulirott, bátor vagyok a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az alsó gyógytár mögött lévő Gasperek Ignác-féle házban folytatott czukrásüzletemben minden nap választékos és friss fagyalt kapható.

Kitünő sütemény és czukorféléimet bátran merem ajánlani a t. közönségnek. Kivánatra házakba is megyek és különösen lakadalmak és más ünepségek alkalmával szerény árat számítok.

Kérve nagyrabecsült pártfogását, maradok

Selmezbányán 1895. augusztus 1-én.

kiváló tisztelettel

TUSCHL GUSZTÁV czukrász.